

Sygn. akt II Ca 910/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 października 2013 r.

Sąd Okręgowy w Kielcach II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:

Sędziowie: SSO Beata Piwko

SSO Sławomir Buras

SSO Barbara Dziewięcka

Protokolant: sekr. sądowy Iwona Cierpikowska

po rozpoznaniu w dniu 17 października 2013 r. w Kielcach

na rozprawie

sprawy z powództwa W. D.

przeciwko J. D., K. D., M. D.

o naruszenie posiadania

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Rejonowego w Skarżysku - Kamiennej

z dnia 11 lutego 2013 r. sygn. I C 119/11

uchyla zaskarżony wyrok w punkcie I. (pierwszym) w części dotyczącej przywrócenia posiadania wejścia do domu przez klatkę schodową od strony podwórka przez wydanie powódce kluczy do drzwi wejściowych od strony podwórka i w tym zakresie umarza postępowanie; oddala apelację w pozostałej części.

Sygn. akt II Ca 910/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 11 lutego w sprawie I C 119/11 Sąd Rejonowy w Skarżysku-Kamiennej przywrócił powódce W. D. utracone przez nią wskutek naruszenia przez pozwanych J. D., M. D. i K. D. posiadanie: części strychu znajdującej się po lewej stronie od wejścia przez wydanie powódce kluczy do strychu, wejścia do domu przez klatkę schodową od strony podwórka przez wydanie powódce kluczy do drzwi wejściowych od strony podwórka, przejścia pomiędzy działką nr(...)działką nr (...) przez zdemontowanie części płotu na odcinku od domu w kierunku zachodnim oraz przejazdu do okna kotłowni powódki przez nakazanie pozwany udostępnienia przejazdu na czas złożenia opału. W pozostałym zakresie Sąd Rejonowy powództwo oddalił i zasądził od pozwanych na rzecz W. D. kwotę 178 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Sąd Rejonowy ustalił stan faktyczny, z którego wynika, że strony mieszkają w domu położonym na działce (...)w miejscowości K.(...). W. D.zajmuje parter, zaś pozwany J. D.– syn powódki wraz ze swoimi synami – pozwanymi M.i K.zamieszkują na piętrze budynku. Dojazd do posesji odbywa się przez nieogrodzoną działkę nr (...)Budynek jest podpiwniczony. W piwnicy urządzony został garaż, pomieszczenie gospodarcze oraz dwie kotłownie – jedna powódki, druga pozwanych. Dom ma dwa wejścia: od frontu i od podwórka, gdzie znajduje się również ujęcie wody oraz umiejscowione są okna kotłowni. Działka nr(...)jest częściowo ogrodzona metalową siatką oraz betonowym ogrodzeniem. Od strony północnej graniczy z działką nr (...)gdzie znajduje się stary dom powódki i zabudowania gospodarcze, zaś od strony zachodniej – z działką nr (...)gdzie również posadowione zostały pomieszczenia gospodarcze, wszystkie będące własnością W. D.. Do jesieni 2010r. pomiędzy działkami nr (...)było swobodne przejście, gdyż nie było tam ogrodzenia. Powódka korzystała zarówno z obecnie zamieszkiwanego budynku, jak i budynków na działce nr (...) do których miała łatwiejszy dostęp – wchodząc do nich nie musiała pokonywać schodów. W. D.używała wejścia do domu usytuowanego od strony podwórka, ponieważ miała klucz do drzwi wejściowych. Zostały one przez pozwanych zmienione jesienią 2010r. i nowy klucz nie został powódce udostępniony. Posadowione ogrodzenie pomiędzy działkami powodowało dodatkowo konieczność obchodzenia domu celem skorzystania z tylnego wejścia do domu. Tym samym W. D.mogła korzystać jedynie z frontowego wejścia, co było dla niej uciążliwe zwłaszcza zimą przy oblodzonych schodach. Ogrodzenie wydzieliło małe podwórko i samochody na nim parkujące zastawiają okna do kotłowni, co uniemożliwiło W. D.składania opału w kotłowni dotychczasowym sposobem. Pozwani pozbawili powódkę również dostępu do strychu, zamykając drzwi do niego prowadzące na klucz. Pozostały tam rzeczy powódki i nie mogła ona suszyć tam prania.

W tak ustalonym stanie faktycznym, Sąd Rejonowy uznał częściowo zasadność powództwa. Za bezsporne przyjął, że powódka korzystała z tylnego wejścia do domu, co było dla niej znacznie łatwiejsze niż korzystanie z wejścia frontowego. Aktualnie poprzez pozbawienie W. D.klucza do drzwi wejścia od podwórka oraz posadowienie ogrodzenia z siatki nie ma ona możliwości korzystania z tego wejścia, jak również ma utrudniony dostęp do swojego starego domu i budynków gospodarczych. Nie ma również gdzie składować niepotrzebnych jej rzeczy, bowiem została także pozbawiona dostępu do strychu. Tym samym za zasadne Sąd I instancji uznał żądanie powódki dotyczące usunięcia ogrodzenia pomiędzy działkami nr(...)celem umożliwienia jej przejścia na działkę nr (...) i korzystania z tylnego wejścia do domu. Sąd Rejonowy uwzględnił również żądanie w zakresie przywrócenia posiadania strychu poprzez wydanie W. D.klucza do drzwi do niego prowadzących oraz kotłowni – wraz z możliwością składowania w niej opału poprzez umieszczanie go przez okno. Sąd Rejonowy nie uwzględnił natomiast powództwa w części dotyczącej przywrócenia posiadania pomieszczenia gospodarczego i garażu, znajdujących się w piwnicy budynku mieszkalnego na działce nr(...)ujęcia wody oraz przywrócenia dostępu do działki nr(...)Zdaniem Sądu I instancji powódka nie wykazała, aby korzystała ze wskazanych pomieszczeń, ujęcia wody czy przejścia pomiędzy działkami (...)

Powyższy wyrok w jego punktach I i III zaskarżyli apelacją pozwani J. D., M. D.i K. D.. Zarzucili naruszenie art. 344 § 2 k.c. poprzez jego niezastosowanie i przywrócenie W. D.posiadania przy ustaleniu, że do jego naruszenia doszło w listopadzie 2010r., zaś powódka sprecyzowała swoje żądania dotyczące części strychu, przejścia pomiędzy działkami nr (...)oraz zgłosiła nowe żądanie co do wydania jej kluczy na klatkę schodową od strony podwórka i udostępnienia jej przejazdu do okna kotłowni dopiero na rozprawie w dniu 28 stycznia 2013r., a więc po upływie 1 roku od naruszenia. Skarżący zarzucili także naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 316 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej oceny zgromadzonych dowodów i w efekcie błędne przyjęcie, że pozwani naruszyli posiadanie przez powódkę lewej części strychu poprzez jego zamknięcie, podczas gdy powódka nigdy ze strychu nie korzystała i nie posiadała kluczy do niego; że naruszyli posiadanie powódki uniemożliwiając jej swobodne przejście poprzez postawienie ogrodzenia pomiędzy działkami nr (...)podczas gdy ogrodzenie to nie biegnie wzdłuż całej długości działek i powódka po pokonaniu kilku kroków dalej ma zapewniony dostęp do działki nr (...) zatem przejście nie zostało zlikwidowane, a jedynie zmienione, a także że pozbawili W. D.dostępu do okna kotłowni, podczas gdy nie mają możliwości parkować samochodów w innym miejscu niż na podwórku. Ostatni zarzut apelacji dotyczył naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. poprzez sporządzenie uzasadnienia wyroku w sposób nie odpowiadający wymaganiom ustalonym w tym przepisie, co

uniemożliwia prawidłową kontrolę instancyjną orzeczenia. Wnieśli o zmianę wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie na ich rzecz kosztów postępowania za obie instancje.

Na rozprawie apelacyjnej w dniu 17 października 2013r. M. D. poparł apelację, zaś powódka wniosła o jej oddalenie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja prowadzi do uchylecia zaskarżonego wyroku w części dotyczącej przywrócenia posiadania W. D. wejścia do domu przez klatkę schodową od strony podwórka poprzez wydanie kluczy do drzwi wejściowych od strony podwórka i umorzenia postępowania w tym zakresie. W pozostałej części apelacja jako niezasadna podlega oddaleniu.

W treści pozwu W. D. nie sformułowała żądania przywrócenia jej posiadania wejścia do domu przez klatkę schodową od strony podwórka poprzez wydanie kluczy do drzwi wejściowych. Dopiero na rozprawie w dniu 28 stycznia 2013r. podniosła, że domaga się również wydania kluczy do drzwi wejściowych prowadzących do klatki schodowej od strony podwórka (k. 171). Nie można uznać, że powódka sprecyzowała w ten sposób żądanie pozwu. Wywiodła ona nowe żądanie, które nie było zawarte w treści pozwu ani w następnych pismach procesowych W. D.. Tymczasem dla każdego żądania, z którym powód występuje na drogę sądową domagając się ochrony, przepisy procedury cywilnej przewidują wyłącznie formę pisemną (art.193kpc i art.187kpc). Stosownie do treści art. 187 § 1 pkt 1 k.p.c. pozew powinien czynić zadość warunkom pisma procesowego (art. 126 k.p.c.), a nadto zawierać dokładnie określone żądanie (...). Jedynie art. 466 k.p.c. przewiduje możliwość zgłoszenia powództwa ustnie do protokołu, jednakże dotyczy to wyłącznie pracowników lub ubezpieczonych działających bez adwokata lub radcy prawnego w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych. Reasumując, na rozprawie w dniu 28 stycznia 2013r. powódka wywiodła ustnie nowe żądanie, które nie mogło być przedmiotem rozpoznania Sądu Rejonowego, skoro nie było objęte pozwem ani nie zostało wyrażone we właściwej formie. Zgodnie bowiem z treścią art. 321 k.p.c. sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzać ponad żądanie. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 2 grudnia 2011r. w sprawie III CSK 136/11 (lex 1131125) wskazał wprost, że przepis art. 321 k.p.c. stanowiąc, że sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem ani zasądzać ponad żądanie, pozostaje w ścisłym związku z art. 187 k.p.c. Sąd nie może zatem orzec o czym innym niż domagał się powód, nie może też orzec na innej podstawie faktycznej niż wskazywana przez powoda. Wyrażony pogląd Sąd Okręgowy w całej rozciągłości podziela. Skoro nie było możliwym rozpoznanie żądania W. D. w zakresie przywrócenia jej „posiadania wejścia do domu przez klatkę schodową od strony podwórka poprzez wydanie kluczy do drzwi wejściowych”, zaskarżony wyrok na zasadzie art. 386 § 2 k.p.c. należało w tej części uchylić i postępowanie w tym zakresie umorzyć.

W pozostałej części apelacja jako niezasadna podlega oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. Nie znajduje podstaw zarzut naruszenia przez Sąd Rejonowy reguł postępowania dowodowego, skutkujący przyjęciem błędnych ustaleń faktycznych. Sąd I instancji prawidłowo ustalił zakres posiadania powódki, naruszony działaniami pozwanych. Wskazania w tym miejscu wymaga, że pojęcie posiadania oznacza samą możliwość korzystania z rzeczy, nie zaś faktyczne z niej korzystanie. Niewątpliwym jest więc, że powódka miała uprzednio możliwość korzystania ze strychu, o czym świadczy choćby obecność w tym miejscu sznura do suszenia prania (pozwani zeznali, że nie używali strychu jako suszarni, co czyni wiarygodnym twierdzenie powódki, że to ona wykorzystywała pomieszczenie w ten sposób). Niewątpliwym jest również, że posadowienie ogrodzenia pomiędzy działkami (...)ograniczyło swobodny dostęp powódki do zabudowań na działce nr (...)co zresztą przyznają sami skarżący w treści apelacji. Z racji wieku W. D.częściowego rozgrodzenia działek nie można traktować jedynie jako „modyfikacji dostępu” do działki, jak twierdzą pozwani, ale znaczne jego utrudnienie. Prawidłowym było również nakazanie pozwanym udostępnienia powódce dostępu do okna jej kotłowni na czas zwożenia opału, gdyż wzajemny antagonizm stron i czynienie sobie złośliwości faktycznie mogłyby powodować trudności w składowaniu opału przez W. D.. W przedstawionym zakresie Sąd Okręgowy w całości podzielił ocenę i stanowisko Sądu Rejonowego, wobec czego apelację w tej części oraz w zakresie dotyczącym zaskarżenia rozstrzygnięcia o kosztach postępowania uznał za niezasadną, co skutkowało jej oddaleniem na podstawie art.385kpc, także w zakresie żądania zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, mając na uwadze, że apelacja tylko w niewielkiej części została uwzględniona.

SSO B.Dziewięcka SSO B.Piwko SSO S.Buras